

Dlaczego w niektórych wyrazach po przedrostku występuje łącznik, np.: *super-Polak, pseudo-Amerykanin*, a w niektórych - nie ma łącznika, np.: *superarbiter, pseudoartysta, arcyksiążęcy*? Dlaczego niektóre słowniki zalecają zapis: *eks-minister*, a inne - *eksminister*? Jakie są zasady pisania przedrostków z wyrazami w języku polskim?

Przedrostki^{*)}

Pisownia przedrostków, np.: *anty-, eks-, około-, post-* budzi wątpliwości, ponieważ z niektórymi wyrazami pisze się je bez łącznika, a z innymi - z łącznikiem. Najwięcej kłopotu sprawiają przedrostki pochodzenia obcego, np. przedrostek **eks-** (znaczący 'były, dawny'), jeszcze do 1997 r. był pisany oddzielnie (z łącznikiem), zaś od 1997 r. występuje już bez łącznika, np.: **ekswojskowy, eksdyrektor, eksmąż**.

A zatem w słownikach wydanych przed 1997 r. występowały formy z łącznikiem, np. w „Słowniku języka polskiego” PWN z 1978 r. czytamy: „*eks-wojskowy, eks-dyrektor, eks-mąż*”, a w najnowszych słownikach - podawane są formy bez łącznika: np.: **eksdyrektor**. Do niedawna zdarzało się, że słowniki dopuszczały dwie formy: z łącznikiem (*eks-prezes*) i bez łącznika (*eksprezes*). Obecnie obowiązują dwie zasady łączenia przedrostków z wyrazami, które omawiam poniżej.

Przedrostki pisane bez łącznika

W języku polskim wszystkie przedrostki (rodzime i obce) z wyrazami pospolitymi^{*)} pisze się łącznie, np.:

a- *aspołeczny, anormalny, apolityczny*;

anty- *antyfeminista, antynikotynowy*;

arcy- *arcybiskupstwo, arcybanalny*;

bez- *bezpłatnie, bezsenność, bezpretensjonalny*;

eks- *eksprzewodniczący, eksmąż*;

ekstra- *ekstraklasa, ekstranowoczesny*;

hiper- *hiperinflacja, hiperpoprawność*;

kontr- kontrtytuł, kontrreformacyjny, kontrargument;

między- międzyzwiązkowy, międzyludzki;

mini- miniparasol, minirecenzja;

około- okółobudżetowy, okółoziemski;

poza- pozagrobowy, pozamałżeński;

przeciw- przeciwdziałać, przeciwwzawałowy;

przed- przedhistoryczny, przedmałżeński;

pseudo- pseudoartysta, pseudofilozoficzny;

super- superarbiter, superforteca;

śród- śródlądowy, śródtytuł;

ultra- ultrafiolet, ultrakrótki;

wice- wiceprzewodnicząca, wicekonsul;

wokoło- wokołoziemski, wokołoksiężycowy.

Uwaga:

Należy **odróżniać przedrostki od części mowy**, np.:

1. **przedrostek „około-”** (‘wokół czegoś, w pobliżu czegoś, dotyczący czegoś’), który jest pisany z drugim członem wyrazu zawsze łącznie, np. „Interesowały ich temperatury *okołorównikowe*.”, **od partykuły *około*** (‘mniej więcej, w przybliżeniu’) – pisanej z następującym po niej przymiotnikiem lub przysłówkiem rozdzielnie, np.: „Przewidywano *około* godzinny postój.”, „Będzie *około* dwuipółgodzinny wykład.”, „Ceny paliwa wzrosły *około* trzykrotnie.”.

2. **przedrostek „poza-”**, występujący m.in. w zdaniach: „To była praca *pozabiurowa*.”, „Korzystał ze źródeł *pozabiblijnych*”, **od przyimka: „poza”** („Jan *poza* mną nie miał żadnych krewnych.”, „Jan lubił przebywać *poza* domem.”).

Łącznik po przedrostku

Jeżeli przedrostki typu: *pseudo-, eks-, ultra-, arcy-, super-, post-* łączą się z nazwami własnymi: nazwiskami, nazwami członków narodów, nazwami państw itp., czyli z wyrazami pisanymi wielką literą, wówczas po tych przedrostkach stosuje się łącznik, np.: *post-Jugosławia, pseudo-Niemiec, arcy-Amerykanin, super-Europejczyk, eks-Azjata*.

Barbara Ellwart

) Przedrostek to część wyrazu znajdująca się przed jego rdzeniem, np. „do-**” w wyrazie „**do**chodzić”.*